

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
3 september 2020
Kenmerk
COS/U202000699
Lbr. 20/063
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Compensatie van gemeenten in het kader van corona

Samenvatting

Het kabinet heeft in het kader van de coronacompensatie de afgelopen dagen een aantal voor gemeenten relevante besluiten genomen. In deze ledenbrief informeren wij u hierover. Een aantal van de besluiten zijn alleen nog globaal en nog niet verder uitgewerkt. Voor sommige besluiten zal er tijdens Prinsjesdag meer helderheid komen. Andere besluiten vragen uitwerking in samenwerking met gemeenten en met meerdere maatschappelijke partners.

Aan de leden**Datum**

3 september 2020

Kenmerk

COS/U202000699

Lbr. 20/063

Telefoonnummer

070 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Compensatie van gemeenten in het kader van corona

Geacht college en gemeenteraad,

Het kabinet heeft in het kader van de coronacompensatie de afgelopen dagen een aantal voor gemeenten relevante besluiten genomen. In deze ledenbrief informeren wij u hierover. Een aantal van de besluiten zijn alleen nog globaal en nog niet verder uitgewerkt. Voor sommige besluiten zal er tijdens Prinsjesdag meer helderheid komen. Andere besluiten vragen uitwerking in samenwerking met gemeenten en met meerdere maatschappelijke partners.

Aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden

De VNG is vanaf het begin van de coronacrisis met het kabinet in gesprek over de financiële gevolgen hiervan. Afspraak is dat gemeenten een reële compensatie ontvangen voor extra uitgaven en inkomstenderving. De slechte financiële situatie van gemeenten maakt deze afspraak nog essentiëler.

In mei jl. nam het kabinet besluiten voor een eerste tranche compensatie ter hoogte van ruim € 700 miljoen. Dit bedrag is inclusief eerder toegekende bedragen voor onder andere eigen bijdrage Wmo en sport. Het ging bij de eerste tranche om onder andere inkomstenderving (parkeerbelasting en toeristenbelasting), meerkosten en inhaalzorg sociaal domein, noodopvang kinderen, OV en culturele voorzieningen.

In de zomer zijn er afspraken gemaakt over het compenseren van de extra uitgaven van de GGD- en en veiligheidsregio's (rechtstreeks). Hiervoor is een bedrag gereserveerd van € 365 miljoen. Maandag 31 augustus jl. werd duidelijk dat het kabinet een besluit heeft genomen over een tweede tranche compensatie van ruim € 330 miljoen in 2020.

Het gaat daarbij om de volgende onderwerpen:

- Inkomstenderving precariobelasting en markt- en evenementenleges:

Het kabinet heeft besloten gemeenten voor de periode van 1 maart 2020 tot en met 1 juni 2020 voor dit doel te compenseren voor een bedrag van € 20 miljoen. Dit bedrag wordt uitgekeerd in de vorm van een decentralisatie-uitkering. Daarnaast is € 100 miljoen gereserveerd voor nadere compensatie van gemeenten in 2020. Zodra meer bekend is over de financiële impact van de inkomstenderving op gemeentelijk niveau, zal de uitkering verder worden uitgewerkt. Naar verwachting zal dit in de Najaarsnota 2020 en in de decembercirculaire 2020 van het gemeentefonds kunnen worden verwerkt.

De nu afgesproken compensatiebedragen voor inkomstenderving zijn voorschotten.

Afgesproken is om in 2021 de balans op te maken en te compenseren op realisatie basis.

- Lokale culturele voorzieningen:

Het kabinet stelt via de algemene uitkering van het gemeentefonds nogmaals € 60 miljoen beschikbaar voor de periode van 1 juni tot en met 31 december 2020 (voor de periode medio maart – 1 juni is eerder € 60 miljoen beschikbaar gesteld). Daarnaast heeft de minister van OCW via drie rijkscultuurfondsen afgerond € 49 miljoen subsidie uitgetrokken voor bepaalde typen lokale instellingen van landelijke betekenis, mits er sprake is van cofinanciering door de betrokken gemeente en/of provincie. Hieruit hebben 96 (pop)podia, 26 filmtheaters en 28 regionale musea inmiddels middelen ontvangen, die overigens niet altijd toereikend zijn. In totaal gaat het daarmee om € 169 miljoen specifiek voor de lokale cultuur in 2020.

De minister van BZK heeft aangegeven dat de rijkscompensatie via de gemeenten een breed scala aan organisaties betreft zoals: openbare bibliotheken, muziekscholen, centra voor de kunsten, musea, monumenten, schouwburgen, concertzalen, vlakke vloer theaters, poppodia, filmhuizen, beeldende kunstinstellingen, amateurkunst, cultuureducatie en festivals. Deze organisaties missen nu volgens de bewindspersoon onder andere inkomsten uit kaartverkoop en horeca, terwijl de lasten zoals huisvesting en beveiliging doorlopen. Culturele instellingen zullen naar verwachting nog geruime tijd slechts een beperkt aantal bezoekers/deelnemers mogen toelaten. Met name bij (pop)podia, filmtheaters en musea gaat het vaak om slechts 20% van hun capaciteit. Het kabinet stelt derhalve in 2021 nogmaals € 150 miljoen ter beschikking voor coronaschade bij lokale culturele voorzieningen.

[Hier](#) vindt u informatie over het tweede steunpakket culturele en creatieve sector.

- Buurt- en dorpshuizen:

Het kabinet stelt € 17 miljoen voor 2020 beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra uitgaven voor de dorps- en buurthuizen. Deze extra uitgaven bestaan onder andere uit het kwijtschelden van huur en het compenseren van tegenvallende inkomsten uit bijvoorbeeld horeca en zaalverhuur van buurt- en dorpshuizen. Dit bedrag zal worden toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.

- Toezicht en handhaving

Het kabinet stelt € 50 miljoen voor 2020 beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra toezicht- en handhavingskosten als gevolg van onder andere de extra inzet van boa's, extra verkeersmaatregelen en andere aanpassingen in de openbare ruimte. Ook dit bedrag zal worden toegevoegd aan de algemene uitkering.

- Vrijwilligersorganisaties Jeugd

Het kabinet stelt € 7,3 miljoen beschikbaar om lokale vrijwilligersorganisaties voor jeugd te compenseren. Het gaat volgens de minister van BZK onder andere om scoutinggroepen en

speeltuinen. Het betreft tevens jeugd- en jongerenwerk al dan niet voor specifieke doelgroepen, stads- en kinderboerderijen, kindervakantiewerk en zomerkampen. Dit bedrag zal worden toegevoegd aan de algemene uitkering gemeentefonds.

- Coronaproof verkiezingen

De VNG en BZK hebben de afgelopen periode overleg gevoerd over de meerkosten die gemeenten moeten maken om de aankomende herindelingsverkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen met inachtneming van covid-19 maatregelen te organiseren. De meerkosten omvatten voornamelijk het aanbrengen van aanpassingen in de stembureaus (inkoop materialen, extra inzet personeel) en het vinden en gebruiken van alternatieve stemlocaties om de verkiezingen veilig te kunnen houden. Het kabinet stelt hier nu € 30 miljoen voor beschikbaar. Dit bedrag wordt uitgekeerd in de vorm van een decentralisatie-uitkering.

- Sociale werkbedrijven

Eerder heeft het kabinet de gemeenten, voor de periode van 1 maart tot 1 juni 2020, € 90 miljoen verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de sociale werkbedrijven. Het kabinet stelt voor ditzelfde doel aanvullend € 50 miljoen beschikbaar voor de periode van 1 juni tot en met 31 december 2020. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de integratie-uitkering Participatie via een verhoging van de Rijksbijdrage Wsw.

[Hier](#) vindt u de Kamerbrief van het kabinet. In de septembercirculaire maakt BZK bekend wat de toevoegingen aan het gemeentefonds betekenen per gemeente.

Opschalingskorting

Al jaren ageert de VNG tegen de onterechte opschalingskorting die aan gemeenten is opgelegd. Voor het eerst zien we nu beweging aan de kant van het Rijk. Het kabinet heeft gezien de toegenomen financiële druk bij gemeenten door corona besloten om de oploop in de opschalingskorting voor gemeenten in de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Dit leidt tot een verhoging van de algemene uitkering van het gemeentefonds van € 70 miljoen in 2020 en € 160 miljoen in 2021. Dit is een positieve, maar slechts eerste stap. De opschalingskorting moet wat ons betreft structureel van tafel.

Steun- en herstelpakket

Op vrijdag 28 augustus jl. maakte het kabinet bekend dat er een Steun- en herstelpakket komt. De VNG en gemeenten hebben in de zomermaanden intensief met het Rijk samengewerkt aan de totstandkoming van het pakket. Hierbij hebben de adviezen van de tijdelijke werkgroep sociale impact Coronacrisis onder voorzitterschap van burgemeester Halsema een belangrijke rol gespeeld. In het Steun- en herstelpakket wordt enerzijds een verlenging van de NOW-, TVL- en Tozo-regeling aangekondigd, anderzijds presenteert men ook een 'sociaal pakket'.

Het continueren van de steunmaatregelen, met name Tozo 3, schept duidelijkheid en rust voor zowel ondernemers als gemeenten. Bovendien biedt dit ruimte voor gemeenten om zich goed voor te bereiden op de uitvoering van het reguliere Bbz vanaf juli 2021. Waar nodig kunnen gemeenten zzp'ers en kleine ondernemers ondersteunen bij het voorbereiden op een nieuwe toekomst, hetzij als zelfstandig ondernemer, hetzij als werknemer in loondienst. Tozo 3 loopt van 1 oktober 2020 tot 1 juli 2021 en is in grote lijnen gelijk aan de voorgaande regelingen, maar bevat een toets op beschikbare geldmiddelen. Net als in Tozo 1 en Tozo 2 komen er voor gemeenten verschillende tools beschikbaar om de uitvoering van Tozo-3 te ondersteunen.

Deze tools zijn vanaf 4 september te vinden op de Tozo pagina op de [VNG website](#).

Het is een goede zaak dat het kabinet naast de steunmaatregelen ook aandacht heeft voor maatregelen gericht op herstel. Ondersteuning van met name kwetsbare inwoners bij begeleiding naar werk, (om)scholing en schuldhulpverlening is van groot belang. Voor deze onderwerpen worden ook middelen beschikbaar gesteld, het gaat om:

- Betere begeleiding van werk naar werk (€ 650 miljoen)
- Aanpak jeugdwerkloosheid (€ 350 miljoen)
- Omscholing en ontwikkeling (€ 230 miljoen)
- Aanpak problematische schulden (€ 150 miljoen).

Deze bedragen gaan niet op 1-op-1 naar gemeenten. De komende maanden zullen gemeenten en de betrokken partners op de arbeidsmarkt en in de regio samen met het kabinet werken aan de verdere uitwerking. Onze gezamenlijke inzet is erop gericht om inwoners en ondernemers zo goed mogelijk door de crisis heen te helpen.

[Hier](#) vindt u de Kamerbrief van het kabinet.

Tot slot

Met deze maatregelen van het kabinet is er opnieuw een goede stap gezet voor een reële compensatie van de kosten en inkomstenderving van gemeenten. Wij blijven met het kabinet in gesprek over compensatie van extra uitgaven en inkomstenderving in verband met corona. Zo lopen er onder andere nog onderzoeken naar meerkosten en inhaalzorg in het sociaal domein en nog niet gedekte uitgaven voor sport (bijv. zwembaden en ijsbanen). Daarnaast volgen we de ontwikkelingen bij onderwerpen waarover compensatieafspraken zijn gemaakt. Bij grote afwijkingen zullen we deze onderwerpen dan opnieuw agenderen. In november staat daarom wederom een Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen gepland.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur